

انتشار شرح نهج البلاغه آیت‌الله جوادی

جلد نخست از مجموعه ارزشمند و گرانسنگ «سَلَوْنِی قَبْلَ أَنْ تَقْعُدُونِ؛ شرح و تحریر نهج البلاغه» چاپ و توسط مرکز بین المللی نشر اسراء منتشر شد. این کتاب شرح و تبیین فقرات خطبه‌ها، نامه‌ها و حکمت‌های نهج البلاغه است که معظم‌له این سلسله مباحث را از سال ۱۳۷۱ در خطبه‌های نمازجمعه شهر مقدس قم آغاز کردند و اکنون نیز پس از قریب به سه دهه همچنان در روزهای پنج‌شنبه در درس اخلاق، ادامه دارد.

«هستی‌شناسی ایمان» منتشر شد

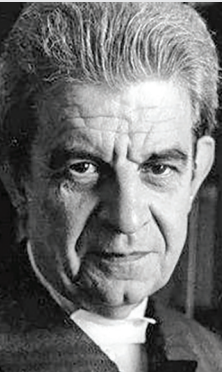
کتاب «هستی‌شناسی ایمان؛ کاوشی در رابطه ایمان و معرفت» تألیف حجت‌الاسلام عبدالله محمدی به همت موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران منتشر شد. از جمله مباحث جدی در کلام جدید، تحلیل‌رابطه‌ایمان‌و‌معرفت‌است. با وجود اینکه این مساله در تاریخ کلام مسیحی متولد شده است، میان مسلمانان نیز با انگیزه‌ها و بیان‌های متفاوت مطرح بوده است. کتاب هستی‌شناسی ایمان تلاش کرده‌است این مساله را با رویکردی متفاوت تحلیل کند.

اندیشه

درسگفتار لکان با ارائه وقفی پور

در ادامه درسگفتارهای تابستان ۱۳۹۸ موسسه «پرسش»؛ شهریار وقفی پور، دوره «چهار مفهوم بنیادین روانکاوی» (مقدمه‌ای بر سمینار یازدهم ژاک لکان) را ارائه خواهد کرد. این دوره از امروز یکشنبه ۲۳ تیرماه از ساعت ۱۷ در محل موسسه پرسش برگزار خواهد شد. «مفاهیم بنیادین روان‌کاوی؛ ناخودآگاه و تکرار»، «تروما و انتقال»، «رانه» و «ازخودبیگانگی و جداسازی و سوژه» عناوین چهار جلسه این درسگفتار خواهند بود.

تلاشی در پرسش فلسفی از روایات

امام رضا(ع) و بازنمایی ادراکات حسی

می‌شود. و می‌توان به اقوال و اشعار برخی عرفا و اندیشمندان مسلمان که متأثر از این آموزه‌ها بودند نیز به‌عنوان نمونه اشاره کرد. نخست باید به مولانا جلال الدین پرداخت که شاید صریح‌تر از دیگران این موضوع را در اشعارش منعکس کرده

بازنمایی ادراک حسی بعد از هگل نیز حتی در سنت تحلیلی انگلستان با تقریر خاصی از واقع‌گرایی بازنمودی توسط جرج مور متأخر و برتراند راسل پذیرفته شد که تاکنون نیز موضوع بحث‌های جدی علمی و فلسفی است

هم از الله در پیش تو جانی است که از روح القدس در روی نشانی است ... یعنی آن روح الله که از روح‌القدس که جبرئیل است، و نفخ او پدیدار و ظاهر و هویدا گشته است، و حقیقت آن است که نافخ در صورت جبرئیلی، اسم جامع الله بوده‌است که متمثل به‌صورت او شده‌است... «(لاهیجی، ۱۳۹۳: ۵۶۵) بررسی تفصیلی درباره واقع‌گرایی مستقیم^(۱) یا بازنمودی^(۲) تصور گرایی^(۳) و تحولات بعدی آنها، موضوعی است که مربوط به مجالی دیگر است، اما از حیث اشاره و تنبیه، خالی از فایده نخواهد بود که لا‌اقل به ماهیت و سابقه تاریخی این نظریه در غرب مختصر اشاره‌ای شود.

درمورد سابقه اعتقاد به‌نظریه بازنمایی ادراکی (تمثل) باید گفت که «این فرضیه درواقع بسیار قدیمی است و سابقه کهن‌تری [نسبت به دوره جدید] دارد و می‌توان آن را در نوشته‌های سنت آگوستین در قرن پنجم یافت. ولی امروز، به‌طور عمده در شکلی که در قرن هفدهم توسط دکارت و جان لاک به آن داده شده، شناخته می‌شود. «(سینکلر، ۱۳۷۱: ۳۴)»فلاسفه‌ای که این فرضیه را بیبن‌ای می‌کردند، اظهار می‌داشتند که همین امر باید دلیل این باشد که چرا هر یک از ما آنقدر اطمینان دارد که آنچه را که می‌بیند، واقعی است، حتی اگرچه با حاصل مشاهده شخص دیگری که آن را در شرایط مساوی می‌بیند، یکسان نباشد. براساس این فرضیه آنچه شخص می‌بیند، تصویر یا نمادی در درون ذهن او است که از وضعیت عمومی واقعی خارج از ذهن حکایت می‌کند و این تصویر برای وی کاملاً واقعی است و وی آن را کاملاً به‌وضوح می‌بیند. «(همان: ۳۵ و ۳۶) ویلیام برنر، این نظریه که در قرن هفدهم مجدداً احیا شده بود را این گونه توصیف می‌کند: «درست است که ما خود اشیای مادی را واقعاً یا مستقیماً ادراک نمی‌کنیم ولی تصورات (ایده‌های) آنها را حقیقتاً می‌یابیم. این تصورات معلول تأثیر اشیای مادی بر قوای حسی ما هستند. برخی از این تصورات فقط تأثری هستند یعنی هیچ گونه شباهتی به آنچه منعکس می‌کنند ندارند، مانند ایده‌های مربوط به کیفیات ثانویه. برخی دیگر، شباهت‌های واقعی به آنچه منعکس می‌کنند دارند، مانند ایده‌های مربوط به کیفیات اولیه.

و خام‌با‌عالم خارج مواجه نمی‌شویم بلکه به‌واسطه «تمثل» و نیز قیام و انتشای صدوری نفس، عالم خارج بر ما پدیدار و متمثل می‌شود. چهارم اینکه درباره این فرآیند پدیدار شدن، آمده‌است که «تَدَلُّ علی ما جعل الله لها فی ادراکها» و گفته نشده «تَدَلُّ علی الخارج» و این بیان مشیر به این معنا نیست که حواس مستقیماً دلالت بر خارج و نفس الامر دارند؛ بلکه بدان معناست که صرفاً به متعلق ادراکشان، یعنی آن صورت حسی که خداوند برایشان قرار داده، دلالت و راجع دارند و حکم به‌وجود یا عدم‌نفس الامر در هرصورت کار فهم/ فاهمه است؛ نه حس. پنجم اینکه ادراک برحسب این روایت و موارد پیش گفته، نمی‌تواند به‌وسیله هیچ کدام از حواس صورت پذیرد مگر با همراهی و همکاری با قوای نفس؛ چراکه در بیان امام‌رضا(ع) صریحاً آمده است که فاهمه از مرکز قلب این صورت‌ها را جمع و درمورد هریک حکم مخصوص به آن را صادر می‌کند و این اصل دیگری را به‌نحو‌ما تقدم در دل دارد و آن اصل جمع مقام کثر و وحدت در مراتب و قوای نفس است، چنانکه حکیم سبزواری خلاصه کرده است: النفس فی‌وحدتها کل القوا.

بحث انتشای صور ادراکی از نفس، منحصر به این روایت نیست و در روایات دیگری نیز قریب به مضمون این حدیث، نقل شده است؛ آنجا که از امام‌باقر(ع) و در روایت مشابهی از امام صادق(ع) در بحث ناتوانی عقول و اوهام انسان از درک کنه ذات حق تعالی نقل شده است: «کَلِمَاتُ مِزْثُومٍ بَأْوَاهُمَا کَمَ فِی أَدَقِّ مَعَانِیهِ؛ مَخْلُوقٌ مَصْنُوعٌ مُثَلِّکُمْ، مَرْدُودٌ إِلَیْکُمْ...» که صراحتاً ادراک و موضوعات و متعلقاتش را به انسان و قوای نفس او بازمی‌گرداند. همچنین درباب تمثل و بازنمایی ادراکی البته به‌عنوان تأیید و استشهداد می‌توان به آیه ۱۷ سوره مریم(س) اشاره کرد که حق تعالی در آن آیه می‌فرماید: «فَأَرْسَلْنَا إِلَیْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا» «در این هنگام ما روح خود را به‌سوی او فرستادیم و او در هیات انسانی بی‌عیب و نقص بر مریم ظاهر و پدیدار شد. درحقیقت و با استفاده از دیگر آیات و روایات و نیز گفتار حکما و عرفا می‌توان این‌طور استنباط کرد که این روح خدا یا نفسِ رحمانی و وجود منبسط واحد به تعبیر عرفا- است که به اشکال و صور گوناگون ظهور می‌کند و بر نفوس انسان‌ها متمثل

امیر فرشایف
دانشجوی کارشناسی ارشد فلسفه

یکی از اعترافات تلخ برای مسلمانان و شیعیان به‌طور خاص، اذعان به نداشتن طرح، زبان، روش و هدف برای استنباط و شرح و تفسیر احکام و موضوعات «حکمی و فلسفی» مندرج در کلام خدا و روایات معصومین(ع) است. این قول به‌معنای این نیست که هیچ تفسیری فلسفی پیروم آیات و روایات صورت نگرفته است؛ بلکه به این معناست که احادیث و آیات در پژوهش‌های حکمی اندیشمندان مسلمان، جایگاه شایسته خود را پیدا نکرده است و یک آیه‌قرآن، در متون فلسفی، نهایتاً با کارکرد تأیید و استشهاد به کار می‌رود و اگر هم تفسیری فی‌المثل درمورد یک روایت صورت گرفته است، اولاً به‌صورت جزئی و گزینشی بوده و ذیل زبان فلسفی و اصطلاحی رایج و فنی یک مشرب فکری و تحت‌الشعاع آن مورد شرح و تفسیر قرار گرفته و ثانیاً همان‌طور که گفته شد، روش و زبان و چارچوب و غایت خود را آن گونه که شایسته است نیافته. آنچه از آیات و روایات همواره در مراکز علمی مورد توجه قرار گرفته، عمدتاً وجوه فقهی و اعتقادی و اخلاقی آنها بوده و استنباط و شرح و تفسیر فلسفی روشمند و هدفمند احادیث معصومین(ع) که برحسب اعتقاد شیعیان، معدن و مصدر حقیقی علوم و معارف هستند، مورد غفلت قرار گرفته است؛ غفلتی که نمی‌توان آن را توجیه کرد. درحالی‌که اغلب پژوهشگران حوزه حکمت و فلسفه اسلامی هم عمدتاً روی متون رسمی و درسی و آثار کلاسیک فلسفی متمرکز بوده‌اند و در موارد استثنایی کسانی نظیر فیض کاشانی به آیات و روایات در کارشان شأن مجوری داده‌اند.

به همین مناسبت و نیز به مناسبت ولادت امام هشتم(ع)، روایتی در حوزه معرفت‌شناسی و با مضمون تمثل و بازنمایی در ادراکات حسی که موضوعی جدید-به‌معنای جاری و نه به‌معنای مستحدث- در پژوهش‌های فلسفی معاصر در غرب محسوب می‌شود، نقل خواهیم کرد و بدون خودبزرگ‌بینی و ادعای وصول به مطلوب، می‌کوشیم تا معنای آن را از طریق بیان اجمالی سابقه تاریخی آن، در دو اقلیم تفکر اسلامی و غربی و تحلیل مفاهیم کلیدی آن، جست‌وجو کنیم.

یکی از منابع نقل این روایت، کتاب بحار الانوار مجلسی است که برحسب نقل، امام(ع) این روایت را در پاسخ به پرسش‌های عمران صابی و در حضور مأمون بیان کرده‌اند. این روایت دربردارنده عمیق‌ترین معانی و حقایق در حکمت الهی(اعم از هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی) است و در این مقام بخشی از آن فراخور فضا و محدودیت موضوع بحث، نقل و در حد طاقت نگارنده شرح داده می‌شود:

«واعلم ان کَلِمًا أَوْجَدَتْکَ الحواسُ فهو معنی مُدرک للحواس و کُلُّ حاسه تَدَلُّ علی ما جَعَلَ الله عزَّوجلَّ لها فی ادراکها و الفهمُ من القلب جمیع ذلک کَلَه (فی بعض نسخ: یَجْمَعُ ذلک کَلَه)، ترجمه: «بدان که آنچه حواس در تو ایجاد می‌کنند، معنایی است که مُدرک خود حواس است و هر حسی، بر آنچه که‌خدا در ادراکش قرار داده است دلالت می‌کند و فهم همه اینها را از قلب گرد می‌آورد.»

چند نکته در متن این روایت مندرج است که از طریق تحلیل متن به آنها اشاره می‌شود. نخست اینکه برحسب روایت، قوای ذهن تنها برخلاف نظر مشهور صرفاً منفعل و پذیرنده نیستند؛ بلکه به‌واسطه همکاری با سایر قوا، قدرت انشا و ایجاد دارند و دوم اینکه آنچه از آنها انتشا می‌یابد، معانی و صوری است که مُدرک خود حواس‌اند؛ یعنی هر حسی، صورت محسوس خود را در ارتباطش با خارج می‌سازد و سوم اینکه لازمه این کلام شریف این است که ما مستقیماً و بلاواسطه و به‌نحو عربان

انتخاب دوم

اطلاعیه

به موجب مصوبه مجمع عمومی مورخ ۱۳۹۷/۱/۲۴ درخصوص اخذ جرایم تاخیر از افرادی که سرمایه اولیه خود را به‌طور کامل پرداخت نکرده‌اند و با توجه به مصوبه هیأت‌مدیره تعاونی جهت تعیین میزان جرایم تاخیر، ضرورت دارد کلیه افراد مشمول از تاریخ درج این اطلاعیه حداکثر ظرف یکماه ضمن مراجعه به تعاونی و دریافت اطلاعات مرتبط با جریمه متعلقه، نسبت به واریز مبلغ اعلام‌شده به حساب تعاونی و تسویه حساب اقدام نمایند. بدیهی است با توجه به اختیارات قانونی، عضویت افرادی که ظرف مهلت مقرر تسویه حساب ننمایند، با رعایت ضوابط قانونی باطل خواهد شد.

تاریخ انتشار ۹۸/۴/۲۳

هیأت‌مدیره شرکت تعاونی مسکن کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی سماء رودهن

انتخاب دوم

آگهی مناقصه عمومی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل در نظر دارد تهیه، نصب و راه‌اندازی ۲ دستگاه آسانسور ساختمان تالار خود را از طریق مناقصه عمومی به شرکت‌های واجد شرایط واگذار نماید، لذا کلیه شرکت‌ها و متقاضیان واجد شرایط می‌توانند ضمن واریز مبلغ ۳۰۰۰۰ ریال به‌شماره حساب۰۰۸۰۹۴۳۰۱۰۵۶۳۰ نزد بانک ملی شعبه دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل به نام دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل حداکثر تا مدت ۱۰ روز کاری پس از درج آگهی روزنامه، جهت خرید اسناد و ارائه قیمت پیشنهادی به واحد تدارکات مراجعه یا از طریق وب‌سایت دانشگاه به آدرس www.iauardabil.ac.ir نسبت به تهیه اسناد مناقصه و ارسال به آدرس دبیرخانه مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی به آدرس اردبیل، میدان بسیج، طبقه اول دانشکده علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل اقدام نمایند. ۱- دانشگاه در ردی قبول پیشنهادات مختار است. ۲- هزینه چاپ آگهی روزنامه برعهده برنده مناقصه می‌باشد. ۳- به پیشنهادات مبهم، مشروط و خارج از زمان بندی اعلام‌شده توسط دانشگاه، ترتیباً رد داده نخواهد شد. متقاضیان محترم می‌توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر به شماره تلفن۰۴۳۳۲۷۲۷۹۰۴ واحد تدارکات دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل تماس حاصل فرمایند.

نقد «گفتمان‌های فرهنگی و جریان‌های هنری»

کتاب «گفتمان‌های فرهنگی و جریان‌های هنری ایران: کندوکاوی در جامعه‌شناسی نقاشی ایران معاصر» اثری از محمدرضا مریدی، امروز یکشنبه ۲۳ تیرماه در سرای اهلیم قلم نقد و بررسی می‌شود. پریسا شادقزوینی، بهنام کامرانی و محمدرضا مریدی در این مراسم سخنرانی می‌کنند. علاقه‌مندان برای حضور در این نشست می‌توانند از ساعت ۱۶ تا ۱۸ به نشانی خیابان فلسطین جنوبی، کوچه خواجه‌نصیر شماره دو مراجعه کنند.

همین پاسخ به مساله ادراک، واقع‌گرایی تصویری نامیده می‌شود. «واقع‌گرایی» خوانده می‌شود چون می‌گوید ما درباره اشیای واقعی و مستقل از ذهن، علم حاصل می‌کنیم. «تصوری» نامیده می‌شود زیرا می‌گوید علم ما به این واقعیت غیرمستقیم است و حاصل استنتاج از تصورات خاصی است که مستقیماً هنگام ادراک برای ذهن حاضر می‌شوند. (برنر، ۱۳۹۲: ۳۰ و ۳۱)

نظریه بازنمایی ابتدا توسط گالیله و به‌واسطه تفکیک میان کیفیات اولیه و ثانویه احیا شد و به‌سرعت قبول عام یافت و بعد از گالیله، دکارت و اسپینوزا و مالبرانش و لایبنیتس از یک سو و لاک، بارکلی و هیوم از سوی دیگر و با رویکردی متفاوت آن را بسط دادند؛ مالبرانش، متأثر از افلاطونیان کمبریج و شاید اسپینوزا آن را با نظریه «امتداد نامتناهی معقول» و نظریه «رویت فی‌الله» هماهنگ کرد و میان تجربه‌گرایان، بارکلی آن را با نظریه‌اش درباب نفی جوهر جسمانی تلفیق کرد و نوعی پدیدارگرایی را مطرح کرد که بعد از او توسط هیوم تا نتیجه نهایی‌اش یعنی نفی جوهر به‌طور مطلق پیش رفت. اما کانت که از یک طرف متأثر از تجربه‌گرایان انگلیسی و از سوی دیگر پرورش یافته سنت عقل‌گرایی آلمانی بود، معنای خاصی به نظریه بازنمایی بخشید که متناظر با ایده‌آلیسم مورد نظر خودش (ایده‌آلیسم استعلایی) باشد و برحسب آن، وجود عالم خارج به‌صورت پدیداری بر ما آشکار و معلوم می‌شد و واقع و نفس الامر هرچند مفروض الوجود اما ناشناختنی تلقی می‌شد. درحقیقت، اونیز شبیه کار گالیله (تفکیک کیفیات

اولیه و ثانویه) با تمایز میان شیء فی‌نفسه^(۱) و پدیدار^(۲)، معنای خاصی به نظریه بازنمایی ادراک حسی داد که بعدها در هگل، با نفی شیء فی‌نفسه کانت، صورت و تعین دیگری یافت. از نظر هگل که همواره به کل تاریخ فلسفه نظر داشت پدیدار، تجلی و پیدایش گوشه‌ای از مَثَل در زمان و مکان است. «(مجتهدی، ۱۳۸۵: ۱۳۹) و بعد از هگل نیز حتی در سنت تحلیلی انگلستان با تقریر خاصی از واقع‌گرایی بازنمودی توسط جرج مور متأخر و برتراند راسل پذیرفته شد که تاکنون نیز موضوع بحث‌های جدی علمی و فلسفی است.

پی‌نوشت‌ها:

۱. Naive Realism. مبانی فلسفه جدید (از دکارت تا کانت). ترجمه حسین سلیمانی‌آملی. حکمت. تهران.
۲. Representational Realism. بلخی، جلال الدین محمد. (۱۳۸۵). *مثنوی معنوی (تصحیح نیکلسون)*. هرمس. تهران
۳. همو. (۱۳۸۷). *غزلیات شمس تبریزی (مقدمه، گزینش و تفسیر از محمدرضا شفیعی‌دکنکی)*. سخن. تهران
۴. حافظ، شمس‌الدین محمد. (۱۳۸۰). *دیوان حافظ. انتشارات مکتب پناه*. تهران.
۵. سینکلر، ویلیام. آ. (۱۳۷۱). *فرامدی بر فلسفه*. ترجمه گل‌بابا سعیدی. هیرمند. تهران.
۶. لاهیجی، شمس‌الدین محمد. (۱۳۹۳). *مفاتیح الاعجاز فی شرح گلشن راز*. زوار. تهران.
۷. مجتهدی، کریم. (۱۳۸۵). *درباره هگل و فلسفه او*. امیرکبیر. تهران.

مذکور رابه دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان به آدرس ذیل ارسال نماید. کرمان-بلوار امام علی (ع)-دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان

♦♦♦

مدرک فارغ التحصیلی (گواهی موقت) اینجانب هستی صالحی فرزند علی به ش. ش ۵۸۰۸ در رشته دبیری زبان انگلیسی در مقطع کارشناسی پیوسته‌صاحره از دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان مفقود گردیده و فاقد اعتبار است. از یابنده تقاضای می‌شود گواهینامه مذکور رابه دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان به آدرس ذیل ارسال نماید.

کرمان-بلوار امام علی (ع)-دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان

♦♦♦

مدرک فارغ التحصیلی اینجانب فاطمه کوثری فرزند عبد الجلیل به شماره شناسنامه ۱۷۴۰۶۸۶۴۶۲ صادره از اهواز در مقطع کارشناسی رشته فیزیک صادره از واحد دانشگاهی اهواز با شماره ۱۲۹/۷۱۰۶۲ مفقود گردیده‌است و فاقد اعتبار می‌باشد. از یابنده تقاضا می‌شود اصل مدرک را به دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز فلکه کارگر (فرهنگ‌شهر) خیابان کارگر جنوبی کد پستی ۶۸۸۷۵-۶۱۳۴۹ و صندوق پستی ۱۹۱۵ ارسال نماید.

مدرک فارغ التحصیلی (گواهی موقت) اینجانب یاسر شهدانزاد فرزند علی به ش. ش ۵۴۶ در رشته مهندسی صنایع گرایش تکنولوژی صنعتی در مقطع کارشناسی پیوسته صادره از دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان مفقود گردیده و فاقد اعتبار است. از یابنده تقاضای می‌شود گواهینامه مذکور رابه دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان به آدرس ذیل ارسال نماید. کرمان-بلوار امام علی (ع)-دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان

♦♦♦

مدرک فارغ التحصیلی (گواهی موقت) اینجانب محجوبه مرسل پور فرزند مشیر به ش. ش ۶۷۷ در رشته علوم اجتماعی (خدمات اجتماعی) در مقطع کارشناسی پیوسته صادره از دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان مفقود گردیده و فاقد اعتبار است. از یابنده تقاضای می‌شود گواهینامه مذکور رابه دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان به آدرس ذیل ارسال نماید. کرمان-بلوار امام علی (ع)-دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان

♦♦♦

مدرک فارغ التحصیلی (گواهی موقت) اینجانب امین ابرانمنش فرزند محمد به ش. ش ۲۱۳۴ در رشته مهندسی عمران-عمران در مقطع کارشناسی ناپیوسته صادره از دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان مفقود گردید و فاقد اعتبار است. از یابنده تقاضای می‌شود گواهینامه